

**Vastus hoiu-laenuühistute täiendavale
pöördumisele seoses hoiu-laenuühistu
seaduse muutmisega**

Olete esitanud täiendava pöördumise seoses hoiu-laenuühistute seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega eelkõige selles osas, mis puudutab seaduse rakendamist. Märgive jätkuvalt, et saame Teie kirjale vastata ainult selles osas, mis jääb selgitustaotluse raamidesse ehk Rahandusministeerium ei saa hinnata ega kommenteerida konkreetseid kaasuseid ega ärimudeleid. Rahandusministeerium saab anda üksnes õiguslaseid selgitusi ministeeriumi poolt välja töötatud õigusaktide või nende eelnõude kohta.

Sellest tulenevalt vastame Teie esitatud teemade lõikes alljärgnevalt:

Reaalsed kuupäevad ja ärimudeli katkemine – märkite oma kirjas, et eelnõu kohaselt ei ole alates 1. oktoobrist 2026 lubatud sõlmida uusi hoiuse- ega laenulepinguid ega ka pikendada eelnimetatud lepinguid. See viide on siiski ekslik. 2026. aasta 21. jaanuaril Riigikogu poolt vastu võetud seaduse (edaspidi *vastuvõetud seadus*) § 1 punkt 64 (§ 47¹ lõike 2) kohaselt ei või hoiu-laenuühistu alates 2026. aasta 1. juulist uusi hoiuselepinguid sõlmida ega väljastada laene füüsilisest isikust liikmetele. Samuti alates sellest kuupäevast ei või hoiu-laenuühistu olemasolevate hoiuselepingute ja füüsiliste isikutega sõlmutud laenulepingute kehtivust pikendada.

Hoiu-laenuühistutel on aga jätkuvalt õigus väljastada laene juriidilisest isikust liikmetele, samuti selliseid lepinguid pikendada (s.t. ka peale 2026. a. 1. juulit). Toetudes Eesti Panga poolt avaldatud statistikale, siis enamik tänaseid hoiu-laenuühistute laene on välja antud juriidilistele isikutele. Üksnes juriidilistele isikutele laenude väljastamine ei eelda ka Finantsinspektsiooni tegevusluba (s.t. kui sel juhul ei osutata teisi finantsteenuseid – ei kaasata hoiuseid ega osutata makseteenuseid, samuti ei väljastata tarbijakrediiti füüsilistele isikutele).

Jätkuvalt on hoiu-laenuühistul õigus (s.t. ka peale 2026. aasta 1. juulit) kaasata kapitali liikmetelt osamaksete vormis vastavalt hoiu-laenuühistu seadusele ja tulundusühistuseadusele. Äsja vastuvõetud seaduse kohaselt on hoiu-laenuühistutel jätkuvalt õigus aktsepteerida uusi liikmeid, samuti peale 2026. aasta 1. juulit (kuid kellelt ei tohi siis enam kaasata hoiuseid).

Pangajooksu ja liikmete käitumise arvestamata jätmine – Rahandusministeerium ei saa tulenevalt eespool märgitust seda eraldi kommenteerida. Saame lihtsalt välja tuua selle, et hoiuste väljamaksmine sõltub mitmetest asjaoludest, sealhulgas liikmetega sõlmitud varasematest hoiuselepingutest ja seal ettenähtud tähtaegadest, muuhulgas võttes arvesse vastuvõetud seadusega ettenähtud rakenduslikke sätteid.

Väljamaksete pikendamine viie aasta võrra ning vastuolu seaduse tähtaegadega – oma pöördumises toote välja, et võimalus pikendada hoiuste väljamaksmist erandkorras nende hoiuselepingute puhul, mis sõlmiti enne 1. märtsi 2026. aastal, ei ole reaalselt kasutatav ning tagab näilise õiguskindluse. Lisaks märgite oma pöördumises, et hoiu-laenuühistu peab hiljemalt 2029. aasta alguseks otsustama, kas taotletakse ühistupanga tegevusluba või mitte.

Esiteks, siin on oluline teadvustada, mis on täpsemalt vastuvõetud seaduse § 1 punktis 64 (eelkõige §-s 47³) ettenähtud rakendussätete eesmärk ja nende rakendumise järjekord. Sellega seoses märgime järgmist:

- hoiu-laenuühistud, kes soovivad krediitdiasutuse, makseasutuse või krediidiandja tegevusloa alusel alates 2029. aasta 1. jaanuarist oma tegevust jätkata, peavad esitama Finantsinspeksioonile vastava tegevusloa taotluse hiljemalt 2027. aasta 1. jaanuariks;
- eelnimetatud kohustus ei laiene nendele ühistutele, kes soovivad oma tegevuse lõpetada või jätkata tulundusühistuna. Ühistud, kes soovivad jätkata tulundusühistuna (ilma hoiuseid kaasamata, makseteenust osutamata või tarbijakrediiti väljastamata), peavad sellekohasest otsusest siiski Finantsinspeksiooni teavitama hiljemalt 2028. aasta 31. detsembriks;
- seega alates 2029. aasta 1. jaanuarist saavad ühistud jätkata tulundusühistutena, kuid kaasata hoiuseid, osutada makseteenuseid või väljastada tarbijakrediiti üksnes vastava tegevusloa olemasolu korral. Need ühistud, kes esitasid hiljemalt 2027. aasta 1. jaanuariks Finantsinspeksioonile tegevusloa taotluse, kuid kelle taotluse osas ei ole veel otsust tehtud, ei või 2029. aasta 1. jaanuarist võtta vastu uusi liikmeid, sõlmida uusi lepinguid vastavate teenuste osutamiseks ning selliseid varasemalt sõlmitud lepinguid pikendada.

Seega peavad ühistud otsustama, kas nad soovivad Finantsinspeksioonilt tegevusluba taotleda, 2026. aasta jooksul (mitte hiljemalt 2029. aasta alguseks nagu olete oma pöördumises märkinud).

Teiseks, sundlõpetamise nõude esitab Finantsinspeksioon kohtule hiljemalt 2029. aasta 1. märtsiks juhul kui:

- hoiu-laenuühistu ei ole käesoleva hiljemalt 2027. aasta 1. jaanuariks Finantsinspeksioonile tegevusloa taotlust esitanud või Finantsinspeksioon on tegevusloa andmisest keeldunud;
- hoiu-laenuühistu ei ole 2028. aasta 31. detsembriks esitanud Finantsinspeksioonile vastavat teavitust tulundusühistuna jätkamise kohta;
- hoiu-laenuühistu on küll eelmises punktis nimetatud teavituse esitanud, kuid jätkab ilma tegevusloata hoiustamistehinguid, makseteenuste osutamist või tarbijakrediidi väljastamist.

Sundlõpetamise nõude esitamise õigus kehtib seega vaid selliste ühistute suhtes, kes jätkavad teavitamiskohustuse täitmata või jätkavad selliste teenuste osutamist, mis eeldavad tegevusloa olemasolu. Kui hoiu-laenuühistu jätkab tulundusühistu vormis ning on sellest Finantsinspeksiooni teavitanud, siis tema suhtes sundlõpetamise nõuet ei esitata. Seda ka juhul kui hoiu-laenuühistu teeb oma tegevuse lõpetamisega seoses (või lihtsalt tulundusühistuna jätkamiseks) hoiustajatest liikmetele väljamakseid hoiuselepingute lõpetamiseks. Kui kasutada muudetud hoiu-laenuühistu seaduse § 47³ lõike 4 puhul teleoloogilist tõlgendusviisi (ehk mis on olnud vastava sätte mõtte ja eesmärk), siis eeltoodut ei käsitata kui ilma tegevusloata hoiustamistehingute tegemist, mille kohta peaks Finantsinspeksioon sundlõpetamise nõude esitama.

Kolmandaks selgitame, et väljamaksete pikendamisega kuni viie aasta võrra on hoiu-laenuühistutele antud täiendav võimalus, kuid seda saab kohaldada erandkorras (piisavate likviidsete vahendite puudumisel) ja enne 1. märtsi 2026. aastal sõlmitud hoiuselepingute suhtes ning see eeldab ka hoiustaja eelnevat kirjalikku nõusolekut. Arvestada tuleb siin lepingutes ettenähtud lõpetamise tähtaegu. Näiteks kui hoiuselepingu lõpptähtaeg on 2028. aasta 1. jaanuaril, siis saab väljamaksmist pikendada kuni 2033. aasta 1. jaanuarini. Ehk hoiuste väljamaksmist on võimalik jätkata peale 2029. aasta 1. jaanuarit, kui ühistu tegutseb edasi tulundusühistu vormis (eeldusel, et on tehtud õigeaegselt vastav teavitus Finantsinspektsioonile).

Jätkamisvormid eeldavad hoiuste täielikku väljamaksmist – märgime, et Teie poolt esitatud ei pea paika siiski kõigi jätkamisvormide puhul. Juhul kui ühistud soovivad jätkata krediidasutusena, muu hulgas ühistupangana, siis ei ole neil kohustust hoiuseid nõ vahepeal välja maksta. Kehtiv krediidasutuste seaduse § 41 näeb ette ühistupanga asutamise hoiu-laenuühistute ühinemise teel (vastav säte muutub kehtetuks 31. märtsil 2029. aastal). Samuti kehtiv hoiu-laenuühistu seaduse § 44 lõige 2 sätestab, et ühistupanga asutamisel läheb ühinevate hoiu-laenuühistute vara üle asutatavale ühistupangale ja hoiu-laenuühistu liikmetest saavad ühistupanga liikmed (nimetatud normi ei ole muudetud).

Seega on krediidasutuse asutamiseks ühistutel õigus ja võimalus koonduda. See eeldab põhjalikku kaalumist ja vastavate otsuste tegemist juba käesoleva aasta jooksul. Juhime tähelepanu, et Finantsinspektsiooni kodulehel on detailsed juhised, kuidas krediidasutuste tegevusluba taotleda: <https://www.fi.ee/et/pangandus-ja-krediit/krediidivaldkonna-tegevuslubade-taotlemine/krediidasutuse-tegevusluba>.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Evelyn Liivamägi
finants- ja maksupoliitika asekancler

Lisaadressaadid:
Eesti Hoiu-laenuühistute Liit MTÜ
Finantsinspektsioon
Kambja HLÜ
Leie HLÜ
Maaelu Edendamise HLÜ
Riigikogu rahanduskomisjon
Tallinna HLÜ
Õiguskantsleri Kantselei

Thomas Auväärt, 611 3633, thomas.auvaart@fin.ee
Anastasia Nõmmik, 5854 5096, anastasia.nommik@fin.ee